

ištraukos, pasakų, sakmių interpretacijos. Šie intarpai tarytum „įžemina“ apibendrintą tekstą ir pritaiko jį įvairaus išprusimo skaitytojui.

Be kalendorinių švenčių ir tradicijų, daug įdomių faktų, pateikiamų poskyryje „Čia mūsų Lietuva“. Galima paskaityti apie „Ryto“ draugiją ir lietuviškas mokyklas Vilniuje, pirmąją politinę baltų sutartį, pasirašytą 1249 metais Kristburgo pilyje, Vasario 16-ąją, Knygnešio dieną, Lietuvių mokslo draugijos veiklą, Kultūros dieną (nuo 2007 metų ji pažymima ir Lietuvoje), Lietuvos tiltus, Šlapelių knygyną Vilniuje, amatus ir daugybę kitų įdomių dalykų.

Lietuviškų tradicijų skrynelėje L. Klimka dar kartą atskleidžia savo universalumą, kalbos jausmą, gebėjimą kiekvieną faktą pateikti vaizdingai ir jautriai. Išskirtinę knygos, populiarijančios etninę kultūrą, vertę sudaro jos žodynas. Ypač jis turtin gas papročių ir tradicijų poskyriuose. Kiek daug pavartota sinonimų buities padargų, darbų, gyvenenos aprašymuose! Tradicinė kultūra pristatoma atskleidžiant visų etnografinių regionų tarmių grožį. Matyt, *Lietuvių kalbos žodynas* nedulka lentynoje... Apgalvotai pristatomi sukaupti tautos lobiai, šiandien vadintini nacionaline verte. Visuose skyriuose žaižaruoja liaudies išmintis, dainos, sakmės, o knygos pabaigoje pristatoma pasaka „Saulės vaduotojas“ ir jos užrašymo istorija.

XXI amžiuje Lietuva išgyvena globalėjančio pasaulio keliamus iššūkius. Išsibarsčiusiai po svetimus kraštus, vertybių krizę patiriančiai mažėjančiai tautai labai reikia telkiančių, tapatybę stiprinančių darbų. Tokiu darbu laikytina ir *Lietuviškų tradicijų skrynelė*. Nepretenduojanti į visa apimančią, išsamią švenčių, tradicijų analizę, bet sudaranti galimybę kiekvienam ją skaitančiajam pildyti pateiktus aprašymus savo žiniomis ir patyrimais. Taigi gyvas metų ratas

tegu sukasi bendruomenėse, šeimose, o sykiu tegu pildosi ir mūsų tradicijų skrynelė!

Irena Seliukaitė

БЕЛАРУСКІ ФАЛЬКЛОР:
МАТЭРЫЯЛЫ І ДАСЛЕДАВАННІ:
Зборник навуковых прац, выпуск 1,
Мінск: Нацыянальная акадэмія навук
Беларусі, 2014. – 463 р.

Baltarusių kultūros, kalbos ir literatūros centras, priklausantis Kondrato Krapivos meno, etnografijos ir folkloro institutui (Baltarusijos nacionalinė mokslų akademija), šiais metais pradėjo leisti mokslinį periodinį leidinį *Беларускі фальклор* („Baltarusių folkloras“). Tautos žodinis paveldas baltarusiams ne mažiau reikšmingas nei mums, tad ir šio lobyno tyrimui bei kaupimui jie skiria daug dėmesio. Iki šiol Baltarusijoje dar esama žodinės tradicijos atmintį išlaikiusių žmonių, gyvenančių daugiausia kaimo vietovėse, iš kurių lūpų tebefiksuojamas tas jiems brangus paveldas. Lietuvių folkloristams baltarusių dvasinė ir materialinė kultūra – daug sakanti tyrimo medžiaga, nes ji yra glaudžiai susijusi ir su mūsų kultūra. Baltų ir rytų slavų tradicijos iš dalies dėl genetinių priežasčių, iš dalies ir dėl ilgalaikių kontaktų yra tiesiog susipynusios. Rekonstruojant baltų mitologiją, tiriant folkloro vaizdinius bei motyvus, be gana gerai išsilaikiusių, įvairiais pavidalais išsaugotų baltarusių duomenų beveik negalima apsieiti. Kartais stebina, kad tai, ko nerandi atkurdamas baltų mitinio ar folklorinio vaizdymo pirmąją prasmę, aptinki tarp baltarusių archaizmų. Todėl atsigręžti į mūsų pietinių ir rytinių kaimynų medžiagą dažniausiai yra būtina. Naujausi baltarusių kolegų tyrinėjimai, kurie pastaraisiais dešimtmečiais yra gausūs ir iš tiesų deramo

mokslinio lygio, dažnai įtraukiantys daug labai įdomios, kartais net unikalios medžiagos, taip pat turėtų būti ne tik sekami, bet ir studijuojami.

Беларускі фальклор sumanytojai ir kuratoriai, sudarantys šio leidinio redakcinę kolegiją, yra patyrę mokslininkai: M. P. Antropav, A. M. Boganiova, T. V. Valodzina (vyriausioji redaktorė), A. A. Gulak, U. A. Lobač, S. V. Rusecki, S. I. Sanko, I. A. Šved. Visą pirmąjį tomą, kaip pažymėta pačiame leidinyje, recenzavo vienas asmuo (ne daugelis recenzentų, kaip įprasta mūsų tyrimų srities mokslinių leidinių redkolegijose) – žinomas folkloristas A. S. Lis. Leidinį sudaro aštuoni skyriai: „Tyrinėjimai“, „Baltarusių folkloras užsienio publikacijose“, „Baltarusių folklorinis-etnolingvistinis atlasas“, „Iš folkloro įrašų kolekcijos“, „Lauko tyrimų medžiaga“, „Užsienio baltarusių folkloras“, „Recenzijos“, „Jubiliejai“.

„Tyrinėjimuose“ sutelkti straipsniai, nagrinėjantys pasirinktą objektą įvairiais požiūriais: folkloriniu, etnokultūriniu ar mitologiniu. Ina Šved apžvelgia XXI amžiaus baltarusių folklorinius tyrimus, kurie yra itin gausūs, pasižymintys mokslinė branda, ir numato šios mokslo srities Baltarusijoje perspektyvas. Sergejus Sanko analizuoja baladės „Našlė, jos duktė ir sūnūs jūrininkai“ siužetą ir įžvelgia jo šaknis netgi archajinėje indoeuropiečių kultūroje. Vladimiras Lobačius rašo apie karo fenomeną baltarusių mitopoetiniame pasaulėvaizdyje. Tatjana Valodzina etnokultūriniu aspektu pažvelgia į baltarusių liaudies tikėjimus apie sausligę (brus. *сушычы / старошычы*) plačiame – Europos kultūros kontekste. Alena Boganiova aiškina liaudies biblinius pasakojimus – jų įvairovę, tematiką, folklorizacijos mechanizmą. Alesia Brycyna nagrinėja ukrainiečių ir baltarusių paribio liaudies prozą ir pateikia jos siužetų struktūros charakteristiką. Jurio

Paciupos straipsnyje rašoma apie baltarusių liaudies poezijos ritminę struktūrą.

Skyriuje „Baltarusių folkloras užsienio publikacijose“ skelbiami bulgarės Florentinos Badalanovos ir vokiečių tyrinėtojo Pauliaus Bartelso straipsniai. Pastarajame rašoma apie žmogaus vaisingumą, gimdymus ir krikščynas Smolensko krašto XIX a. pabaigos tikėjimuose, o pirmajame – apie Biblijos *Būties knygos* baltarusišką folklorinę versiją.

Skyriuje „Baltarusių folklorinis etnolingvistinis atlasas“ Mikola Antropavas ir Tatjana Valodzina aptaria planuojamo veikalo idėją ir perspektyvas. Šio darbo reikšmingumu folkloristikai negalėtume abejoti.

Gana platūs skyriai „Iš folkloro įrašų kolekcijos“ ir „Lauko tyrimų medžiaga“, rodatys, kad baltarusių mokslininkai gyvajai tradicijai ir jos fiksavimui skiria išties daug dėmesio. Labai įdomus skyrius „Užsienio baltarusių folkloras“. Čia publikuojami Jurijaus Unukovičiaus straipsnis apie Vilniaus krašto liaudies kultūrą XXI amžiaus lauko tyrimų medžiagoje ir Gražynos Charytoniuk-Michej straipsnis apie protėvių atminus Bialistoko (Lenkija) apylinkėse.

„Recenzijų“ ir „Jubiliejų“ skyriai skirti baltarusių folkloristikos aktualijoms – naujiems leidiniams ir žinomoms šios srities asmenybėms paminėti.

Pirmasis *Беларускі фальклор* tomas daro rimto, solidaus mokslo darbų rinkinio įspūdį. Belineka palinkėti kolegoms geros kloties, naujų idėjų ir sėkmingo jų įgyvendinimo.

Nijolė Laurinkienė